2025 OCAK

Sayı: 01

ANTHROPO

FİZİKİ ● KÜLTÜREL ● LİNGUİSTİK ● ARKEOLOJİ ● EVRİMSEL BİYOLOJİ ●

ÖLÜM ANTROPOLOJİSİ

Prof.Dr.Yılmaz Selim ERDAL'ın anlatımıyla...

DİLİN KÖKENİ

Eski topluluk üyemiz Irmak BİNGÖL yazdı

İLGİNÇ BİLGİLER

BİZ KİMİZ

Evrimsel Biyoloji ve Antropolojiye dair her şey!

BESLENME VE GENETİK

Doç. Dr. Efe SEZGİN'in kaleminden Nutrigenetik

İLHAM VERERN ÖYKÜLER

Seri 1 için Max Planck Enstitüsünden Yağmur HASBİOĞLU

ANTROPOLOJİ TOPLULUĞU
TEKRAR FAALİYETEYİZ!

SALI
ÇARŞAMBA
PERŞEMBE
4
25
2
Antropoloji Topluluğu
Tanışma Toplantısı
Yer: Cafe Rien
Saat:18.00

ANTROPOLOJİ TOPLULUĞU
DR. ÖĞR. ÜYESİ OZAN UŞTUK
İLE ANTROPOLOJİYE GİRİŞ ATÖLYESİ
1 KASIM 2023 ÇARŞAMBA 17.45
ELEKTRONİK VE HABERLEŞME
MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ BİNASI
Z 33

BİYOLOJİK
ANTROPOLOJİ
ATÖLYESİ
8 KASIM ÇARŞAMBA
17.45
EHM-Z-43

İYTE ANTROPOLOJİ TOPLULUĞU
BİYO
LOJİK
ANTRO
POLOJİ
ATÖLYESİ-2

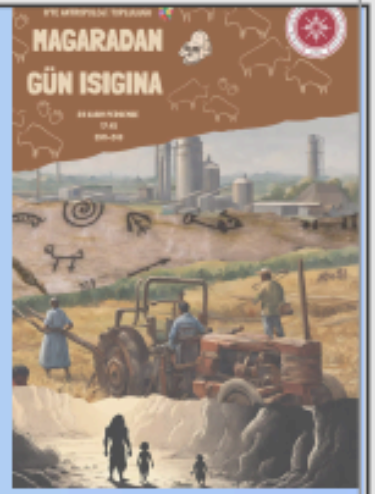
NAGARADAN
GÜN ISIGINA

İyte Antropoloji Topluluğu
Göbeklitepe

İyte Antropoloji Topluluğu
GÖBEKLİTEPE
atölyesi
6 Aralık Çarşamba
17.45 EHM binası Z-43

İYTE ANTROPOLOJİ TOPLULUĞU
İYTE DÜŞÜNCE TOPLULUĞU
BİLİNCİN EVRİMİ
ERHAN NALÇACI
02.02.2024
SAAT: 17.00

İYTE ANTROPOLOJİ TOPLULUĞU
İYTE DÜŞÜNCE TOPLULUĞU
KENT PSİKOLOJİSİ
- GÜNEŞ UÇCAN
08.02.2024
SAAT: 17.00

İYTE ANTROPOLOJİ TOPLULUĞU
İYTE DÜŞÜNCE TOPLULUĞU
TARİF EDİLEN İNSAN,
AYIN EDİLEN ÖZELLİKLER
TUNA HORT

8 MART DÜNYA
EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ
7 Mart | 2024 | 17.30 EHM-Z22
8 mart dünya emekçi kadınlar gününün tarihçesi
Günümüz perspektifinden günün önemi

Çatalhöyük
Atölyesi
EHM Z-43
14 Mart Perşembe
17.30

ÇATALHÖYÜK
Cultural Tour
ÇATALHÖYÜK ARKEOLOJİ MÜZESİ
JAPON PARKI ETNOGRAFYA MÜZESİ
MEVLANA MÜZESİ
16 MARCH

DİN
ANTROPOLOJİSİ
İYTE ANTROPOLOJİ TOPLULUĞU
18.04.2024
EHM - Z43

ANTROPOLOJİ DERSLERİ
OZAN UŞTUK
20 NİSAN / 14.00
KÜTÜPHANE TOPLANTI SALONU

TOPLUMSAL
CINSIYET
ATOLYESI
25.04.2024
17:30
EHM Z 43

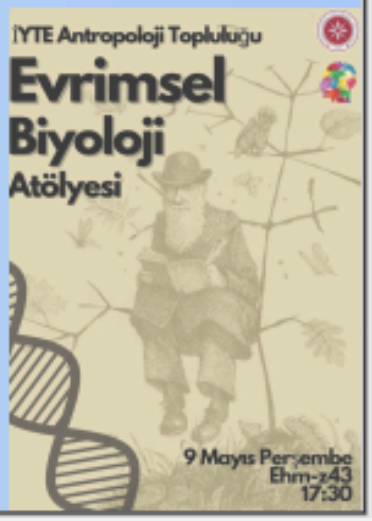
İYTE Antropoloji Topluluğu
Evrimsel
Biyoloji
Atölyesi
9 Mayıs Perşembe
Ehm-z43
17:30

İÇİNDEKİLER

BİZ KİMİZ? 5

ÖZEL YAPILAR VE ÖLÜNÜN ÖLÜMÜ 6
(PROF. DR. YILMAZ SELİM ERDAL)

LİSANIN EVRİMİ 10
(IRMAK BİNGÖL)

NUTRİGENETİK: BESLENME VE SAĞLIK ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GENLERİMİZ Mİ BELİRLİYOR? 12
(DOÇ. DR. EFE SEZGİN)

DNA'NIN PEŞİNDE: İLHAM VEREN ÖYKÜLER 15
(YAĞMUR HASBİOĞLU)

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ? 17

Anthropo dergisi içinde yer alan yazılar için imzalı telif hakkı belgesi alınmıştır ve kullanılan görseller cc0 kaynaklıdır.

ANTROPOLOJİ
atölyeleri

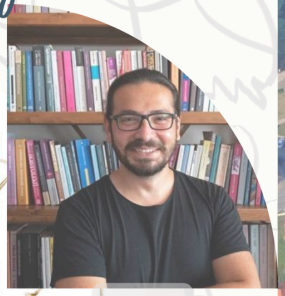

Doç. Dr.
Ozan UŞTUK

Danışman hocamızla birlikte Antropoloji meraklılarıyla buluşuyoruz!

21 EKIM PAZARTESİ
17.45

GENEL KÜLTÜR DERSLİKLERİ - 2

@iyteanthropo

LIMANTEPE
Su Altı Arkeolojisi Kazıevi Ziyareti

4 KASIM PAZARTESİ
09.30 - 13.30

@iyteanthropo

ADLİ
ANTROPOLOJİ ATÖLYESİ

18 KASIM PAZARTESİ | 17.30 | GENEL KÜLTÜR DERSLİKLERİ - 2

MEMENTO MORI

ÖLÜM VE ÖLÜM UYGULAMALARI
ÖLÜ GÖMME GELENEKLERİ

Doç. Dr. ALİ METİN BÜYÜKKARAKAYA

TEASM KODU:

2 ARALIK PAZARTESİ
12.30 – 13.30

ONLINE
GENEL KÜLTÜR DERSLİKLERİ – 1
SEMİNER SALONU

@iyteanthropo

BİZ KİMİZ?

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Antropoloji Topluluğu yönetim ekibi olarak, uzun süredir pasif halde bulunan bu topluluğu yeniden canlandırmak için 2023-2024 eğitim-öğretim yılında çalışmalara başladık. Bu heyecan verici yolculuğumuza, Topluluklar Toplanıyor etkinliği ile başladık ve bugüne kadar birbirinden farklı ve çok eğlenceli 23 etkinlik düzenledik!

Etkinliklerimiz arasında çok özel deneyimler bulunuyor: Çatalhöyük ve Limantepe gezileri, online seminerler, tartışma ve eğitim atölyeleri... Evrimsel biyoloji ve antropolojiye ilgi duyan dostlarımızla her buluştuğumuzda hem yeni bilgiler öğrendik hem de bu ilham verici geri bildirimlerle yeni etkinlikler planlama isteğimizi artırdık.

Ve şimdi sıra topluluğumuzun mini dergisi olan "*Anthoropo*" yu yayınlamaya geldi!

Eğer şu anda bunu okuyorsanız, başarmışız ve ilk sayımızı çıkarmışız demektir!

(Alkış sesleri duyulur…)

- Teşekkürler!

Uzun süredir hayalini kurduğumuz bu dergiyi çıkarmamızın bir diğer motivasyon kaynağı ise topluluğumuzun odaklandığı temaları kalıcı hale getirerek daha geniş bir kitleye ulaştırma isteğimizdi.

Bu doğrultuda, öncelikle danışman hocamız Doç. Dr. Ozan UŞTUK'a, dergimize katkıda bulunan değerli hocalarımıza ve arkadaşlarımıza, son olarak da bu dergiyi okuyarak bize destek veren tüm antropoloji severlere sonsuz teşekkür ederiz!

İYTE Antropoloji Topluluğu Yönetim Ekibi

ÖZEL YAPILAR VE ÖLÜNÜN ÖLÜMÜ

Ölüm, esasında biyolojik bir olgu, yaşamın sonu olarak kabul edilmesine karşın, insanın kozmolojik dünyasında bir son değil uhrevi yaşam döngüsünün bir parçasıdır. Ölüm, birbiri ardına sürdürülen bir dizi ritüelleri içeren törenlerle devam eden, bireyin kimliğinin bütünüyle unutulması ya da şahsın isimsizleşmesi, kimliğini, kişiliğinin yok olmasına kadar devam eden bir sosyal davranışlar silsilesini temsil eder. Bireye öldükten sonra nasıl davranılacağı, ölünün nasıl defnedileceği ya da terkedileceği ölen ile arta kalanlar arasındaki toplumsal bağ ile şekillenir. Bu olgu kişi ile içinde yaşadığı toplum arasında oluşan bağın niteliğine göre farklılaştığı gibi içinde yaşanılan zamana göre de anlamı, önemi ve yapılan uygulamalar değişiklik gösterir.

Robert Hertz ve Ian Kuijt gibi birçok bilimciye göre tek seferde gerçekleştirilen defin işlemlerinde yapılan ritüellerin gündelik uygulamalardan farklılaşmamakta, defin sürecinde yapılan toplumsal katılım geniş aile ve tanıdıklarla sınırlıdır. Buna karşın geçici bir yere bırakıldıktan sonra yapılan çeşitli törenlerin ardından ölünün, nihai istirahatgahına defin işlemlerinin yapıldığı ikincil gömü uygulamaları planlı, karmaşık, çok katmanlı ve geniş kitlelerin katılımını gerektiren toplumsal törenlere dönüştüğü şeklinde yorumlanır. Genel değerlendirmeler nihayi defin işleminden sonra ölümle ilgili araftalık ortadan kalkar, yaşayan ve ölü arasındaki sınır belirginleşir, ölen atalar diyarına kavuşur, diğerleriyle bütünleşir.

Bu yaklaşım, Türkiye'de son yılların en fazla ses getiren arkeolojik çalışmalarından biri olan "Taş Tepeler" olarak adlandırılan proje ile Şanlıurfa ve çevresinde, daha genel anlamıyla Orta Fırat havzasında yapılan kazılarda karşılaşılan gömü uygulamalarını anlamlandırmamıza olanak sağlamaktadır. İçerisinde Göbeklitepe, Karahantepe, Sayburç, Çakmaktepe, Sefertepe gibi yerleşmelerin yer aldığı erken Neolitik yerleşmelerde birincil gömü yok denecek kadar azdır. Buna karşın özel yapılar ve çevresinde konumlanan barınakların dolguları, yapıların tabanları, özel mekanlar ya da nişlerden sayıları yüzleri aşan, bütünlüğünü yitirmiş, ağırlıklı kafatası parçalarından oluşan kemik kalıntılarına ulaşılmıştır. Kemikler, üzerinde uygulanmış bazı ortak davranış izlerine sahiptir. Birçok kemik sayıları yüzleri aşan kesik, çizik, kazıma, oyma gibi insan eliyle yapılmış izlere sahiptir. Kesilere ek olarak kasıtlı yakma olguları da yaygındır. Bu tür modifikasyanlara uğramış kemiklerin tamamı iskeletin baş, iri uzun kemiklerden oluşan bir seçkiyi yansıtan insan kalıntılarına uygulanmıştır. Kemiklerin bulunduğu yerler ilk gömü alanları değil, onların antropologlar ve arkeologlarca saptandığı ye son istirahatgahlarıdır.

Ele geçen heykeller, kabartmalar, T-Biçimli dikmeler, payandalar ile barınak olmaktan öte işlev gören büyük boyutlu özel/kamusal yapılarda, çürümüş bedenleri temsil eden insan heykelleri ile bedenin etten arınmasını yansıtan akbabaların varlığı, güçlü bir şekilde ölüme ilişkin sembolik anlatıyı içeren veriler sağlamıştır. Dahası Sefertepe'de saptanan bir nişte kazıdığımız, yüzü binanın içine bakar haldeki baş ile 20'yi aşkın başın ele geçtiği "kafataslı oda", Karahantepe'de özel yapılarda ele geçen kafatası parçalarındaki kesikler defin merasimlerinin bir bölümünün, özellikle ikincil gömü uygulamalarının bu tür "özel yapı"larda yapıldığına işaret eder. Yapıların büyüklüğü ve iskeletler üzerinde farklı zaman ve aletlerle yapılan kesik-çizik izleri ölüm ritüellerinin aşamalı olduğu ve geniş katılımlı merasimlerin yapıldığını gösterir. Bu veriler, Şanlıurfa ve çevresi olmak üzere Orta Fırat havzasında saptanan özel yapılarda en önemli merasimin ölüler üzerinde olduğunu gösterir. Bölgede yaygın gözlemlenen binaların gömülmesi işleminde seçilmiş kemiklerin de yapılara özenle yerleştirilmesi sonucunda bina ve ölünün terki ile "ölünün ölümü" tamamlanır.

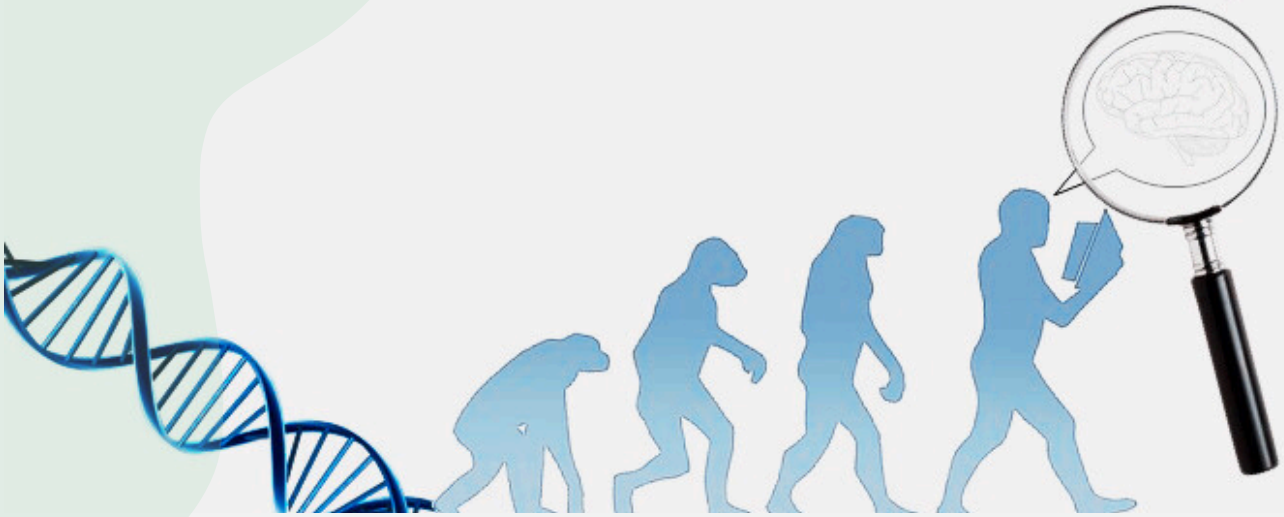

“Merhaba!” diye girizgâh yaparken bile dikkat çekmek için yaptığımız el sallama jestinden bu harflerin oluşturduğu dilin kullanımına geçişine hayretle bakakalmıyor muyuz?

Şempanze ve bonobo gibi evrim ağacındaki yakın akrabalarımızda gözlemlenen jestlerin varlığını, yenidoğan ve dili henüz konuşamayan bebeklerde de görüyoruz. Peki, ne oluyor da Homo sapiens sapiens’te işler böylesine farklılaşıyor? Bir ailenin 15 bireyinde orta ve ileri düzeyde konuşma bozukluğu saptanıyor. Yapılan genetik analizler sonrasında, bu ailedeki konuşma bozuklukları 7. kromozomda bulunan bir gendeki mutasyonla ilişkilendiriliyor: FOXP2! “Konuşma geni” olarak bilinen bu genin CNTNAP2, SRPX2 gibi lisan/konuşma bozukluklarıyla ilişkili genlerin yanı sıra otizm spektrum bozukluğu (MET) ve şizofreni (DISC1) ilişkili genlerin ekspresyonlarına da müdahale ettiği keşfediliyor. Genom çalışmalarından hareketle, bu genin evrimsel olarak korunduğu; şempanze ve bonobolara ek olarak memeli kemirgen olan sıçanlarda ve ötücü kuşların (örn. Zebra ispinozu) “area X” adını alan beyin bölgelerinde ultrasonik vokalizasyon ve ötüş örüntülerinde etkisi olduğu bulunuyor.

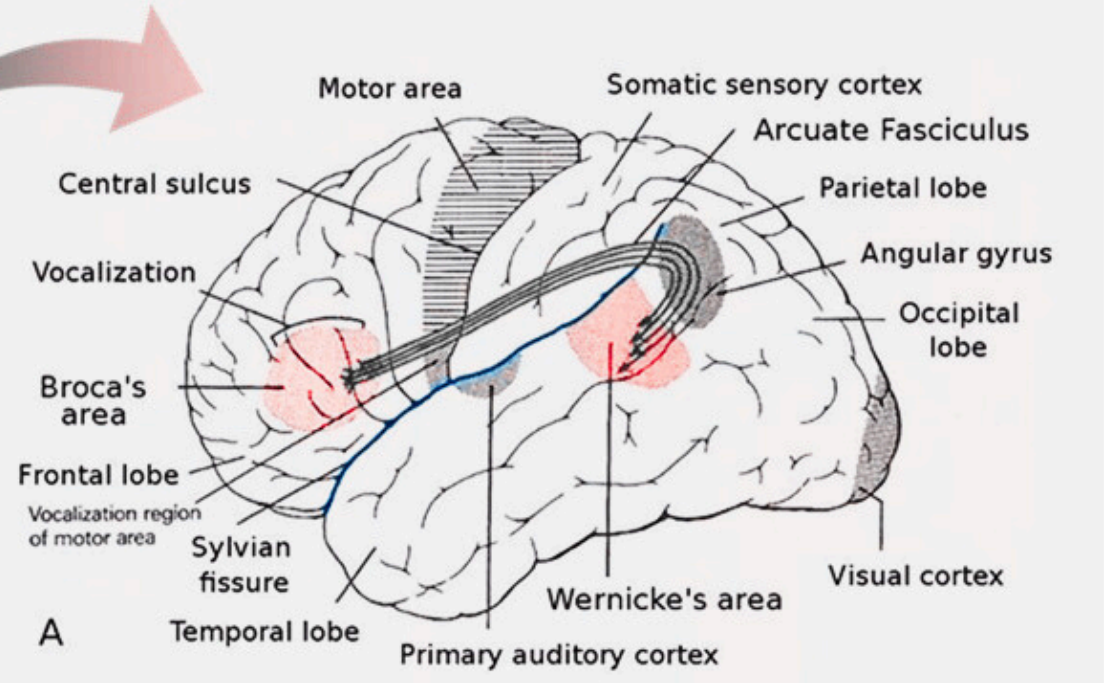

Genetik determinizmin tartışmalarına girmeden lisanın evriminde sadece genetiğin etkili olmadığını söylemek gerek. Primatlardaki beyin gelişimine bakıldığında hem beyin ağırlığının hem de kafatası hacminin değiştiğini gösteren arkeolojik ve antropolojik çalışmalar literatürde mevcut. Bu evrimsel süreçte de elbette genetik etkiler söz konusu ama çevresel şartların ihtiyaçları şekillendirdiği aşikâr. Bu çerçeveden bakıldığında, modern dilin biyolojik anlamda ne zaman evrimleştiği tam olarak tarihlenemese de neokorteks ve linguistik araştırmalar, bu evrimin yarım milyon yıl önceye uzanabileceğine ışık tutmakta. Bu araştırmalarla dilin tarihlenebilmesinde beyin çalışmalarının önemi serebral korteksin öneminden kaynaklanmakta. Bu harika korteks yapısının farklı bölümlerinin - sözlü iletişim sırasında kelimeleri kullanmak için gerekli motor fonksiyonlar, işitilenin değerlendirilip yorumlanabilmesi için gerekli algısal merkezler ve görülenin bilinçli algılanabilmesi için evrimleşmiş görme alanları - bize dilin farklı biçimlerinin değerlendirilmesi için bir orijin sağladığını söylemek mümkün. Broca alanı sağlam olmadan motor dil becerilerinin, Wernicke alanı sağlam olmadan dilin kavranmasının ve arcuate fasciculus olmadan da bu iki bölge arasındaki etkileşimin doğru biçimde kurulmasının zor olduğu fizyolojik bir gerçek.

"Dil bize doğuştan yükleniyor." diyen Chomsky mi, "Dili sonradan öğreniyoruz." diyen Skinner mı? Yoksa yaptığı çalışmalar sonucunda "Düşünmek için dile ihtiyacımız yok." diyen Chomsky'nin MIT'li öğrencisi Fedorenko mu? Dili nasıl öğrendiğimize dair net bir bilgimiz olmasa da dilin kültürle aktarıldığını, deneyimlerle değiştiğini unutmamak gerekir. Ne demiş Wittgenstein, "Bir dil tasavvur etmek, bir yaşam biçimi tasavvur etmektir."

Nutrigenetik: Beslenme ve sağlık arasındaki ilişkiyi genlerimiz mi belirliyor?

Nutrigenetik (nutrition+genetik), daha açık yazımla beslenme genetiği, beslenme ve genetik bilim alanlarının kesişiminden oluşan disiplinlerarası bir araştırma alanıdır. İnsanların genetik yapılarının besinlerle olan etkileşimlerini inceler. İnsan genetik yapısı Adenin (A), Guanin (G), Timin (T) ve Sitozin (C) nükleotidlerinden oluşan yaklaşık üç milyar nükleotid uzunluğunda bir koddur. Sadece dört harf kullanarak çok büyük bir kitap yazmak gibi ifade edilebilir. İki insan arasında, birinci derece akraba olsalar bile, binlerce nükleotid farkı bulunur.Bu farklılıkların bazıları cinsiyetimizi belirler, bazıları göz rengi, ten rengi, saç teli tipi, boy uzunluğu gibi görünen fenotipik farklılıklara sebep olur. Bazıları da gözle göremediğimiz metabolik ve fizyolojik özelliklerimizi oluşturur. İnsanın genetik şifresini çözmeyi hedefleyen insan genom projesinin başarıyla tamamlanması sonrası genetik yapımızın besinlerle olan etkileşimimizi nasıl etkilediğini anlamaya başladık. Her insanın genetik yapısı farklı olduğundan, besinlerin vücudumuz ve sağlığımız üzerindeki etkisi de kişiden kişiye değişmektedir.

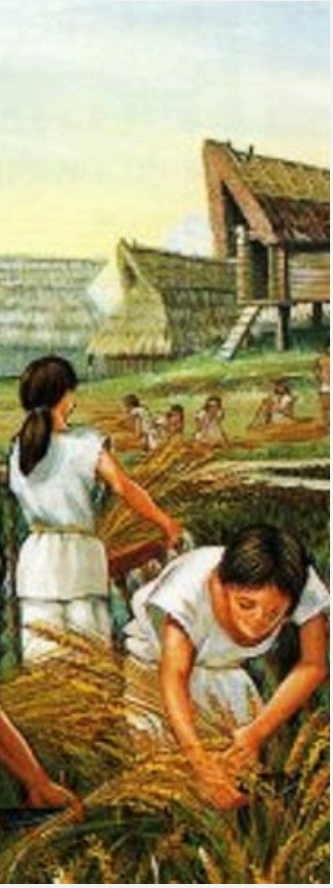

Nutrigenetik özelliklerimize birkaç tanıdık örnek vererek bakalım. Süt ürünleri yöresel peynirlerimiz, yoğurtlarımız, tatlılar, ayran ve kefir gibi ürünlerle mutfak kültürümüzün önemli bir parçasıdır. Fakat dünya nüfusunun %60-70'i laktoz intorelansı sebebiyle süt ve süt ürünlerini tüketememektedir (Tablo 1). Yani bebeklik çağı sonrası laktozu sindirebilmek sonradan ortaya çıkmış ve dünya nüfusunun azınlığında gözlenen bir nutrigenetik fenotiptir.

Evrimsel genetik çalışmalar yetişkinlik çağında laktozu sindirebilmeyi sağlayan gen (LCT) üzerinde pozitif seçilim olduğunu göstermektedir. Yani laktozu sindirebilme yeteneği atalarımızın hayatta kalmasına pozitif katkı sağlamıştır. Diğer bir örnek için çölyak hastalığını verebiliriz. Çölyak beslenmeyle alınan glutene karşı aşırı duyarlılık durumudur. Gluten buğday, arpa, çavdar gibi tahıllarda doğal olarak bulunur. Çölyak görülme sıklığı ülkelere göre %1-5 arasında değişmektedir. Laktozu sindirebilme tek bir gene bağlı iken çölyak hastalık riskine etki eden birden fazla genetik faktör bulunmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Sık gözlemlenen beslenme ve genetik etkileşimlerine örnekler. Tablodaki (+) sembolü besin faktörünün ilave takviye gerektirdiğini, (-) sembolü azaltılması veya çıkarılmasını göstermektedir.

Fenotip	**Gen**	**Besin faktörü**	**Görülme sıklığı**
L-Gulonolacton oksidaz eksikliği	*GULOP*	C vitamini (+)	100%
Laktoz intoleransı	*LCT*	Süt ürünleri (-)	60-70%
Uyku bozukluğu	*ADORA2A*	Kafein (-)	69%
Karaciğer yağlanması	*MTHFD1*	Kolin (+)	65%
Hipertansiyon	*AGT*	Tuz (-)	60%
Prostat kanseri	*ER-beta*	Bitkisel besinler (+)	42%
Obezite	*APOA2*	Doymuş yağ (-)	15%
Çölyak	çok faktörlü	Gluten (-)	1-5%

Tahılların Bereketli Hilal (Fertile Crescent)'de evcilleştirilip küçük ve göçer avcı-toplayıcı gruplardan, kasaba ve şehirler kuran popülasyonca çok daha kalabalık yerleşik topluluklara dönüşmesi Tarım devriminin (Neolitik devrim) en klasik örneklerindendir. Dolayısıyla Glutene karşı duyarlılığı kodlayan genetik yapının günümüz popülasyonlarında bulunmasının sebepleri gen-modern çevre etkileşimleri bağlamında araştırılmaktadır.

Son olarak C-vitamini (L-askorbik asit) ihtiyacımıza bakalım. C-vitamini hayatta kalmamız için elzem bir vitamindir ama insan (yani Homo sapiens türümüz) genomunda C-vitamini sentezleyen gen (GULOP) bulunmasına rağmen işlevsizdir (Tablo 1). Mutlaka beslenme yoluyla alınmalıdır. Avcı-toplayıcı insan topluluklarında C-vitamini eksikliği bulunmazken tarıma dayalı yerleşik düzene geçildikten sonra C-vitamini eksikliği sorun olmaya başlamıştır çünkü buğday ve arpada C-vitamini bulunmaz. O yüzden C-vitamini içeren diğer bitkilerin evcilleştirilmesi ve bu bitkileri yetiştiren diğer toplumlarla ticaret önem kazanmıştır.

Nutrigenetik, genetik, beslenme ve antropoloji bilimlerinin disiplinler arası çalışmasını gerektiren ilginç ve yeni bir bilim alanıdır. Daha sağlıklı bir yaşam için kişisel beslenmenin de temelini oluşturmaktadır.

1) Nutrigenetics. Applying the science of personal nutrition. Kohlmeier M. Academic Press, San Diego, 2012, ISBN 9-7801-2385-9-006

2) Aljasir S, Eid NMS, Volpi EV, Tewfik I. Nutrigenomics-guided lifestyle intervention programmes: A critical scoping review with directions for future research. Clin Nutr ESPEN. 2024 Dec;64:296-306.

3) Singar S, Nagpal R, Arjmandi BH, Akhavan NS. Personalized Nutrition: Tailoring Dietary Recommendations through Genetic Insights. Nutrients. 2024 Aug 13;16(16):2673.

DNA'nın Peşinde: İlham Veren Öyküler

Merhaba,

Ben Yağmur, küçüklüğümden beri doğaya ve bilime olan ilgim Moleküler Biyoloji ve Genetik alanında lisans eğitimimi yapıp bu alanda yolculuğuma başlamama sebep oldu. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde aldığım lisans eğitimi sonrasında, eğitimim süresince yaptığım Erasmus+ değişim programı ve yurt dışı staj deneyimimden gelen motivasyonumla moleküler bitki bilimleri alanında yurtdışında master eğitimimi tamamladım. Bu süreç, hem kendimi geliştirmemde hem de uluslararası bir çalışma ortamında farklı bakış açıları kazanmamda önemli bir deneyim oldu.

Max Planck Enstitüsü…

Şu anda, Almanya'daki Max Planck Enstitüsünde, Moleküler Bitki Fizyolojisi Bölümünde yaptığım doktora sonrasında aynı yerde araştırmacı olarak çalışmaya devam ediyorum. Dünya çapında temel bilimlerde öncü bir kurum olan Max Planck Enstitüsü, özgün fikirlerin gelişmesini teşvik eden bir araştırma atmosferine sahip ve ileri teknolojik altyapısıyla bilim insanlarının sınırları zorlamasına ve karmaşık biyolojik sorulara yanıt aramasına olanak tanıyor. Max Planck Enstitüsünde evrimsel antropoloji, evrimsel biyoloji, davranışsal biyoloji, astronomi ve astrofizik, ekoloji ve iklim değişikliği gibi pek çok konu çalışılmaktadır.

Ben neden bitkilerle çalışıyorum?

Bitkiler, küresel ısınma ve artan kıtlık gibi küresel sorunlarla mücadelede kritik bir role sahiptir. Ancak değişen iklim koşulları, bitkilerin adaptasyon kapasitesini sınamaktadır. Çalışmalarımda hücreler arası ve uzun mesafeli makromoleküler taşınma mekanizmalarını inceliyorum. Özellikle floem aracılığıyla gerçekleşen taşınım, bitkilerde kaynakların ve sinyallerin etkin dağılımını organlar arası hedeflenen doku ve hücrelere sağlayarak çevresel uyumu desteklemektedir.

Bu mekanizmaları anlamak ve istediğimiz doğrultuda kullanabilmek, bitkilerin streslere olan dayanıklılığını artırarak sürdürülebilir tarım için çözümler geliştirmekte büyük bir potansiyele sahip. Bu ve benzer alandaki çalışmalar hem ekolojik hem de ekonomik sürdürülebilirliğe katkıda bulunarak geleceğimizin şekillenmesinde büyük bir rol oynamaktadır.

Daha fazlasını merak edenler için;
https://www.mpg.de/institutes?tab=institutes

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ

İnsan DNA'sının şempanze (Pan troglodytes) ve bonobolarla (Pan paniscus) ~ %98, farelerle (Mus musculus) ~%85 ve zebra balıklarıyla (Danio rerio) ~%70 oranında benzer olduğunu,

Demirsoy, A. (1995). Yaşamın Temel Kuralları: Omurgalılar / Kısım II. Ankara: Meteksan Yayınları.

Homo Sapiens türünün dünyaya yayılırken Neandertaller (Homo neanderthalensis) ve Denisovanlarla (Homo Denisova) çiftleştiğini ve bu çiftleşmeler sonucunda insan DNA'sında ~%1-2 oranında Neandertal ve bazı Asya ve Okyanusya toplumlarında ise ~%4-5 oranında Denisovan DNA'sı bulunduğunu

Prüfer, K., et al. (2014). The complete genome sequence of a Neanderthal from the Altai Mountains. Nature, 505(7481), 43-49.

En bilinen, en eksiksiz ve yakın zamana kadar en eski (~3.2 milyon yıl) hominin örneklerinden biri olan "Lucy"nin ismini Beatles'ın "Lucy in the Sky with Diamonds" isimli şarkısından aldığını (bknz. https://www.youtube.com/watch?v=aGPTfxdw_lw),

Johanson, D. C., & Edey, M. A. (1981). Lucy: The Beginnings of Humankind. New York: Simon and Schuster.

Bipedal yürümenin Australopithecus afarensis'in ayak kemiklerinden (ayak serçe parmağından) yola çıkarak keşfedildiğini,

Leakey, M. D., & Hay, R. L. (1979). Pliocene footprints in the Laetolil beds at Laetoli, northern Tanzania. Nature, 278(5702), 317-323.

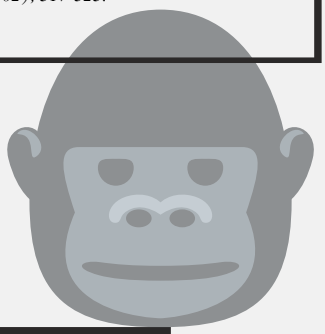

Ankara'da bulunan Çorakyerler kazısında, yaklaşık 10 milyon yıl önce Geç Miyosen döneminde yaşamış, primatlar ailesine mensup ve büyük maymunlar (Hominidae) grubunda yer alan bir fosil keşfedildiğini ve Ankarapithecus adı verildiğini ,

Andrews, P., & Tekkaya, I. (1980). A revision of the Turkish Miocene hominoid Sivapithecus meteai. Palaeontology, 23(1), 85-95.

IYTE ANTROPOLOJI TOPLULUĞU

@iyteanthropo

ANTHROPO

https://antropoloji.iyte.edu.tr